

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XV. Quæ ex mero caussari tot possint inepti[a]e.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

οἶνος δ' ἐ πολύφρονα πρὸς μάλ' αἴεσαι,
 καὶ δ' ἀπαλόμ' γελάσαι, καὶ τ' ὄρχητάσθαι ἀνικε,
 καὶ τι ἐπ' ὅ προέηκεν ὅππ' τ' ἄρξῃτορ' ἀμεινον.
*Vinum, quamuis sapientissimum, cantare,
 Molliter ridere & tripudiare impulit.
 Hoc etiam protulit verba quæ satius tacita fuissent.*

CAPVT XV.

Quæ ex mero caussari tot possint Ineptia?

CVius rei non immeritò quis rationem indaget,
 Cuius potest quod idem euenire non videat ex cibo,
 quantumcumq; venter, tamen si, vt turgescat in-
 star tympani, dapibus inferciatur.

Per multos id explicantes legi. fateor; nullus Le-
 uino Lemnio excellentissimo medico, succinctior
 est & elegantior. suismet proinde verbis loquentem
 introduco. *Cerebrum tamen si natura molle sit atque v-
 dum, ex eo tamen nerui producuntur, velut ex colo, cui
 lanugo linumq; annexum est, tele, filamentaq; quorum
 coniugationes in omnes corporis partes distribuuntur.
 Ex hoc siquidem principio ac fonte, nerui in omnia mem-
 bra deriuantur, velut ex arboris radice ac trunco ramo-
 rum propago ac soboles, in multa germina diffundun-
 tur. Corpus autem vniuersum, per eos, sensum & motum
 percipit, quibus affectis, parteq; principe laesa, illis mu-
 neribus priuatur, aut suas facultates ac munia languidè
 perficit; eoq; sit vt ebrij delirent, vacillentq; ac titubent,
 quod cerebrum densis crassiq; vini vaporibus obnubile-
 tur. Cum autem omnes madidi, vinoque perfusi, ridicu-
 los comicosq; mores exprimant; tum nulli magis morio-
 nis agunt, risumque obuiis excitant, cum vultum atq; o-
 culos gestusque spectamus, quam qui ex Zytho, quæ nobis*

cereui-

*Lib. 2, de
 occult. nat.
 mirac. 19.
 Declaratio
 causse re-
 censita-
 rû ineptia.
 sum.*

cereuisia dicitur; illi siquidem non in omnem partem cor-
ruunt. sed retrorsum duntaxat, ac supini. Qui vero ex vi-
no Ebrietatem contraxerunt, antrorsum prouunt, ac
proni decumbunt; Sic, ut isti genas, frontem, faciem, na-
resq; mutilent; illi scapulas & occipitium, vbi in terram
deuoluuntur. Sed & contrarium quandoque. Diuersita-
tem vero spectare licet, vbi inter pocula somno, corripiti
solent Ebrij. Ex Cereuisia enim vuidi capite in ceruices
deuoluto, hiantique ore dormiunt. Ex vino autem, facie
mentoque in pectus inclinato. Ratio est: quod fumi vapo-
resq; ex vino sinciput, partesq; corporis Anteriores oc-
cupant: Ex Cereuisia occiput partesq; posticas obsident.
quo fit ut isti obliuiosi sint, ac somnolenti, minimeque lo-
quaces ac clamosi. atq; hæc ex Lemnio; quibus facile
intelliges, cum rationis sedes caput sit, organum
verò cerebrum, obnubilatis hisce, palpabiliq; ut ita
dicam vini fumo obtusis atq; oppletis, omnes ho-
minis actiones transuersim, perperam, temerè ine-
ptèq; agi, necessum euenire. huic prauæ cerebri di-
spositioni, subseruiunt humores, cuiusq; hominis
naturalem complexionem constituentes, atque dis-
cernentes, vnde varij, vario atq; incomposito motu
corporis, diuersas ac varias edunt gesticulationes, vt
consuetos mores, atq; imbibitam à teneris Educa-
tionem in huiusmodi gestuum ineptiis, è temulen-
tia eliciendis, non parum valere, imò quàm pluri-
mum, quis neget? Arbitror id Cheræmonem Phi-
losophum voluisse, quando sapienter dixit.

ὁ νοσ τῶν χρημένων τοῖς τρυποῖς χεραίνας δαι.

Vinum pro moribus vtentium sese exhibet aut attem-
perat.

Idque si non semper, ita tamen sepè, vt prudenti
huic placito fides meritò sit impertienda.

D 5

At

Cur cere-
uisia potus
& quomo-
do deliria
generet.

Tam com-
plexio,
quàm a-
gnatimo-
res pluri-
mum bal-
te ineptiam
promouet.
Apsud A-
ristot. Proble-
m. Sect.
3. Proble-
mar. 16.

*Quaestio
prima de
lingua res-
piratione.
Sect. 3.
Problem.
30.*

At linguae cespitatio unde oritur ebriis? Non du-
bium, quin ex eodem fonte temulentia. Sed quo-
modo? Aristoteles id pulchrè explicat. *Lingua caro
mollis est, rara itidem & spongiosa, in qua cum plures ve-
nae, nerui atq; lacerti concurrant, facile vini vapore è ce-
rebro destillante humectatur ac repletur, extenditur &
intumescit velut aquis immersa spongia. Ob tumorem er-
go & crassitiem, nec facile flecti nec sermonem be-
nè articulatam reddere potest; & sic oberrat, balbutit,
hesitat, atq; vt sub aqua homo, ob aëris absentiam loqui
non potest; Ita nec ob nimiam in ore humiditatem radici
linguae superfusam.*

Eadem linguae turbatio, aliam habet scaturigi-
nem: Nam cum animus locutionis sit principium,
& verbum linguae, index verbi mentis, atq; internae
conceptionis, animo turbato, & ipsam loquelam tur-
bati, non est mirum. metuentibus idem vsuuenit.

*Quaestio 2.
de circum-
gyratione
resum.
qua temu-
lentorum
oculis obit-
cuntur.
Sect. 2.
Problem.
9. & 10.*

Cur omnia illis aut duplicia apparent, aut in gy-
rum agi? Et hic Aristotelem audi. Ratio est. *Quia
spiritus visibiles, oculo insidentes, tenuissimi sunt & sub-
tilissimi. Cum ergo vini calor, oculi tum vitreum tum
chrysellinum humorem, densis oppillauerit fumis, va-
cillant species, confunduntur, atq; circumaguntur, vt in
eodem obtutu firmiter defigi non queant. hinc vertigino-
sarerum circulatio. Quia verò iidem spiritus, vno atque
eodem momento hinc inde vagantes, oculi vigore debi-
litato, contineri firmiter non possunt, quae visui oblata
sunt, duplicia saepe apparent. haec ex Aristotelicis hau-
sta sunt fontibus.*

*Lib de sen-
su & sen-
sato.*

Enucleatius verò, vt mihi videtur, eadem de re
Auerroës. *Nisi Instrumentum visus inquit, sine im-
pedimento, naturalem complexionem habeat, non
rectè perficit munus à natura sibi delegatum. Musculi er-
go exu-*

go exuperantia humectationis vini, molliculi plus minus effecti, Instrumentum impediunt, & à scopo subinde diuertunt, atq; distrahunt, altero oculo in superna confuso, altero in imum deiecto. vnde liquido patet, ebriis quibus visus corrumpitur, semper ferme simplicia duplicia videri. Et has ipsas ob causas diuersi colores, flauus præsertim ac viridis rubro immixtus, temulentorum oculis obuersantur.

Cur diuersi colores ebriorum oculis appareat?

Hæc obiter; ne in medicorum segetem, nostra falsè incidat. plura qui volet, ipsosmet consulat, vbi collubitum fuerit.

CAPVT XVI.

Scurrilitas Ebrietate commissa, omnem non rarò existimationem tollit.

Interrogatus olim Anacharsis Scythæ Philo-
phus; An in Scythia Lyræ, tympani, fidium atque chorearum, aliarumq; eius generis leuitatum v-
sus esset? *Imo ne vinum quidem*, respondit: innuere volens, si quæ sunt huiusmodi deliramenta, è nimio vini potu oboriri. Quod ipsum tamen aliunde non constaret, sacra scriptura tamen ad solem comprobaret affirmans. *Vinum & mulieres apostatate faciunt*
sapientes, & arguunt sensatos. quo pacto vinum arguat sensatos? Si pristina grauitate exuta, si auita modestia seposita, & veteri honestate reiecta, frontem perfricet, scurrarum, in popinis ac vinariis gurgustiolis latitantium, mores imitati, cacchinentur, cantitent, vociferentur, saltitent, lachrymentur, plausitent, & nescio quæ ridiculosa inchoent, aspectantibus risum moueant, vt histriones potius ac mimos, quàm viros graues ac sapientiæ cultores putet, vilescit hinc existimatio, minuitur opinio, au-
thoritas

Diog. Laert. lib. 1. cap. 19.

Eccles. 19.